

Advies archeologie

Plangebied Helden – ‘Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout’ (gemeente Peel en Maas)

Administratieve gegevens

<i>NAW-gegevens plan:</i>	Plangebied Helden – ‘Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout’, gemeente Peel en Maas.
<i>Plan:</i>	aanpassing en aanleg verkeersinfrastructuur
<i>Oppervlakte plangebied:</i>	aantal m ² onbekend
<i>RO-procedure:</i>	omgevingsvergunning (?)
<i>Opsteller:</i>	drs. F.P. Kortlang & drs. M. van der Weele, ArchAeO, Eindhoven
<i>Aanvrager:</i>	dhr. K. Vestjens (gemeente Peel en Maas)
<i>Datum:</i>	04-04-2018
<i>ArchAeO projectnummer:</i>	P18031

Inleiding

De gemeente Peel en Maas is bezig met de planvoorbereiding van het plan "Kruising Zandberg – Midden Peelweg – Lang Hout te Helden". Op de kruising zal een zogenaamde linksaffer worden toegevoegd om zo een aansluitingen te maken van Middel-Peelweg-Zandberg. Om dit te realiseren worden er op de Midden-Peelweg midden- geleiders toegevoegd en wordt de rijbaan verbreed. De rijbaan van de Zandberg zal daarbij worden verlegd. De Zandberg en Lang Hout zullen opnieuw worden geasfalteerd.

Evaluatie m.b.t. archeologie

Volgens de archeologische beleidkaart van de gemeente (versie 18, 2015) kent het gebied voor driekwart deel een middelhoge archeologische verwachting, te weten waarde archeologie 5. Hiervoor geldt een onderzoeksplicht vanaf een oppervlakte bodemverstoring groter dan 2.500 m² en dieper dan 40 cm. Het resterende kwart deel kent een lage archeologische verwachting. Een onderzoeksplicht geldt niet voor deze gebieden.

Aan de hand van de beleidskaart zou er dus sprake zijn van een middelhoge archeologische verwachting voor een groot deel van het plangebied. Dit beeld kan genuanceerd worden, wanneer men meer gedetailleerd gaat kijken naar de bodemkaart, geomorfologische kaart, de hoogtekkaart¹ en het historische kaartmateriaal.

Volgens historisch kaartmateriaal en de bodemkaart is het plangebied gelegen in een voormalig heidegebied met een veldpodzolbodem (code Hn21). Het voormalige heidelandschap met de vele vennen en kleine zandkopjes heeft vanaf het Laat Paleolithicum tot vermoedelijk in de IJzertijd zijn aantrekkingskracht gehad. Hoger gelegen delen of kopjes – met name in de nabijheid van vennen - zullen zeker in de steentijd regelmatig seizoenaal bewoond zijn geweest. Na de IJzertijd heeft in deze landschappelijke zone naar verwachting nauwelijks of geen bewoning meer plaatsgevonden. Dit kan ondermeer verklaard worden uit de bodemdegradatie van deze relatief leemarme delen van het landschap, die in de loop van de Late Bronstijd en IJzertijd lijkt op te treden.

¹ Uitsneden bodemkaart, geomorfologische kaart en hoogtekkaart niet opgenomen.

Advies archeologie

Plangebied Helden – ‘Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout’ (gemeente Peel en Maas)

In Archis3 zijn binnen een straal van 1 km überhaupt geen archeologische vindplaatsen bekend, hoewel dit niet altijd iets wil zeggen.²

Uit de historische kaarten en de geomorfologische kaart blijkt dat we te maken hebben met een relatief jonge heideontginning uit het begin van de twintigste eeuw en qua vorm en proces kan deze worden getypeerd als veenkoloniale ontginningsvlakte (code 2M45). Tot ver in de twintigste eeuw is dit nattere heidelandschap of de relictten daarvan nog in het landschap te herkennen. Het plangebied zelf en omliggende percelen zijn niet ontsnapt aan deze ontginning en in het eerste kwart van de twintigste eeuw is de heide er omgezet naar akkerland. De huidige wegenstructuur krijgt vorm omstreeks 1850 als er van oost naar west door het plangebied een zandpad verschijnt van wat nu de weg ‘Zandberg’ heet. De huidige Midden-Peelweg ontstaat iets voor 1900 als onverharde weg en wordt in de jaren '80 van de vorige eeuw ‘opgewaarderd’ naar de N277. Hierbij is een nat en waarschijnlijk lager deel van het landschap opgehoogd, wat zou verklaren dat het onderhavige plangebied ten dele is aangegeven als lage dijk (code D1) op de geomorfologische kaart.

Voor het plangebied geldt dus dat er sprake is van een relatief jonge heideontginning. De ontginningswerkzaamheden gingen gepaard met het omzetten en egaliseren van de natuurlijke ondergrond. Dit heeft een versturende werking gehad op de archeologische ondergrond die zich in dit soort bodems (veldpodzol) niet al te ver onder het toenmalig maaiveld bevond. Daarbij komt dat het plangebied thans grotendeels bestaat uit de N277, inclusief de aansluitingen. Voor de aanleg van dit soort verkeersinfrastructuurle werken is meestal grootschalig en diepreikend grondverzet noodzakelijk. Ervaring leert dat de bodem aanzienlijk op zijn kop wordt gezet. Deze ingrepen waren misschien nog wel desastreuzer voor de archeologische ondergrond dan de jonge ontginning.

De bewoning - en dus ook de archeologische verwachting - voor deze gebieden is sterk gerelateerd aan het lokale reliëf. Een andere belangrijke notie voor de archeologische verwachting is de mate van aantasting van de bodem. Voor het onderhavige plangebied kan op basis van bovenstaande worden vastgesteld dat oorspronkelijk reliëf is verdwenen en de oorspronkelijke bodem tot ver in de C-horizont zal zijn verstoord. Behoudenswaardige (intacte) archeologische vindplaatsen, die vooral uit de steentijd zouden stammen, hoeven niet meer verwacht te worden in het plangebied.

(selectie-)Advies

De gemeente Peel en Maas wordt geadviseerd om voor de geplande ontwikkeling ‘Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout’ geen nader archeologisch vooronderzoek uit te laten voeren. De kans op aanwezigheid van behoudenswaardige archeologische resten is klein.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische (toevals)vondsten aan het licht komen, dienen deze terstond te worden gemeld bij mevr. L. Hilken (beleidsmedewerker archeologie en cultuurhistorie gemeente Peel en Maas).

² Archis3 geraadpleegd 4 april 2018.

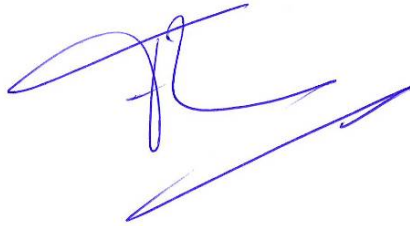
Advies archeologie

Plangebied Helden – ‘Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout’ (gemeente Peel en Maas)

Voor de gemeente Peel en Maas:

drs. Fokko P. Kortlang
senior adviseur archeologie

ArchAeO B.V., Archeologische Advisering en Ondersteuning
Rapelenburglaan 9
5654 AP Eindhoven
tel. 040-2519270
email: advies@archaeo.nl
website: www.archaeo.nl

Advies archeologie

Plangebied Helden – ‘Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout’ (gemeente Peel en Maas)

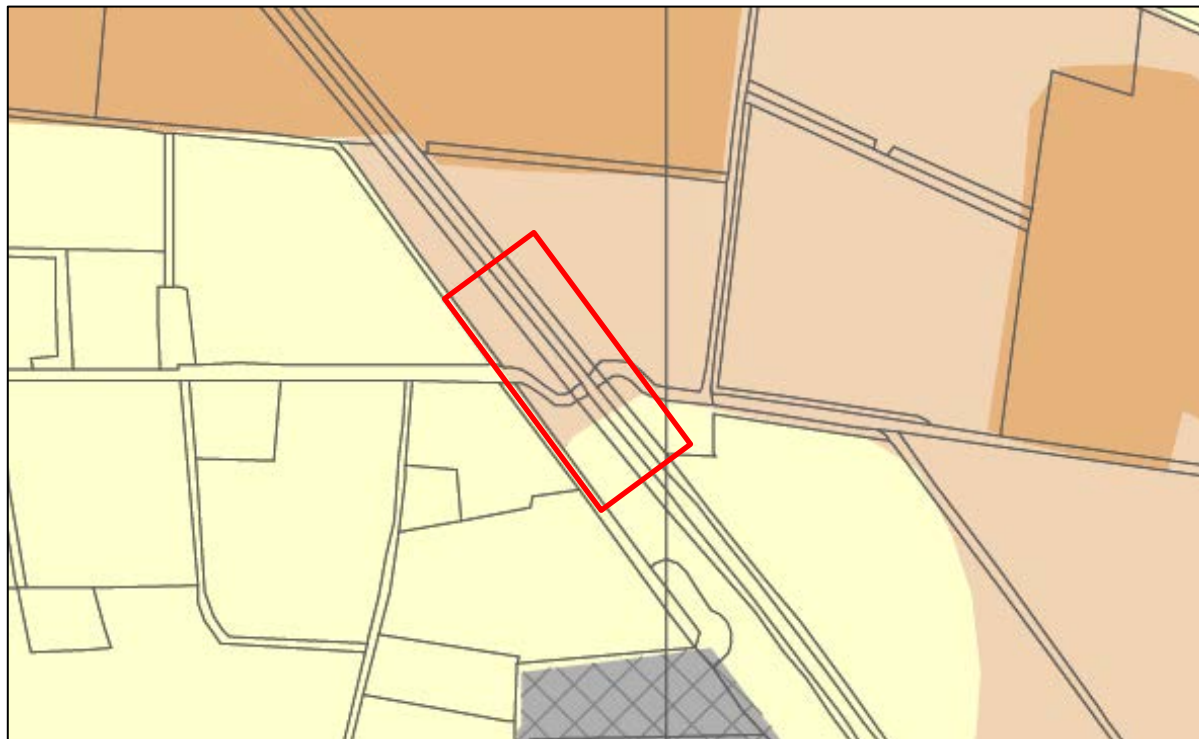
Afb. 1. Helden – ‘Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout’, gemeente Peel en Maas. Luchtfoto van het plangebied en omgeving (bron Google Earth, datum beeldmateriaal 15-09-2016).

Advies archeologie

Plangebied Helden – 'Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout' (gemeente Peel en Maas)

Afb. 2. Helden – 'Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout', gemeente Peel en Maas.
 Plancontour bij benadering geprojecteerd op de archeologische beleidskaart (versie 18, 2015). Gele deel: lage verwachting; 'beige' deel: middelhoge verwachting. Onder de legenda bij beleidskaart archeologie.

Gemeente Peel en Maas - Beleidsplan archeologie

Kaartbijlage III - Archeologische beleidskaart

(Herzien 29 juni 2015)

Legenda Beleid

Waarde	Planologisch regime	Soort gebied
Waarde - archeologie - Helden - Schrames	Oppervlakte >50 m2	Helden - Schrames: middels opgraving vastgestelde hoge waarde; gemeentelijk handhavingprotocol
Waarde - archeologie 1	Vergunning RCE (Monumentenwet 1988)	Van rijkswege door ministerie OCW (RCE) beschermd archeologisch terrein
Waarde - archeologie 2	Oppervlakte >100 m2	AMK-terreinen van zeer hoge archeologische waarde; cultuurhistorische objecten met archeologische waarde
Waarde - archeologie 3	Oppervlakte >100 m2	Overige AMK-terreinen en historische bewoningskernen
Waarde - archeologie 4	Oppervlakte >250 m2	Hoge archeologische verwachting
Waarde - archeologie 5	Oppervlakte >2500 m2	Middelhoge archeologische verwachting
Gebied met lage verwachting	Geen voorschriften, eventueel voorschrijven begeleiding door lokale deskundigen	Lage of onbekende archeologische verwachting
Ontgrond / onderzocht	Geen voorschriften	Verstoorde of archeologisch vrijgegeven gebieden

Legenda Overig

Gemeentegrens
Provinciaal archeologisch aandachtsgebied
Boerderij (puntlocatie)
Topografie (top10 vector)
Water (top10 vector)

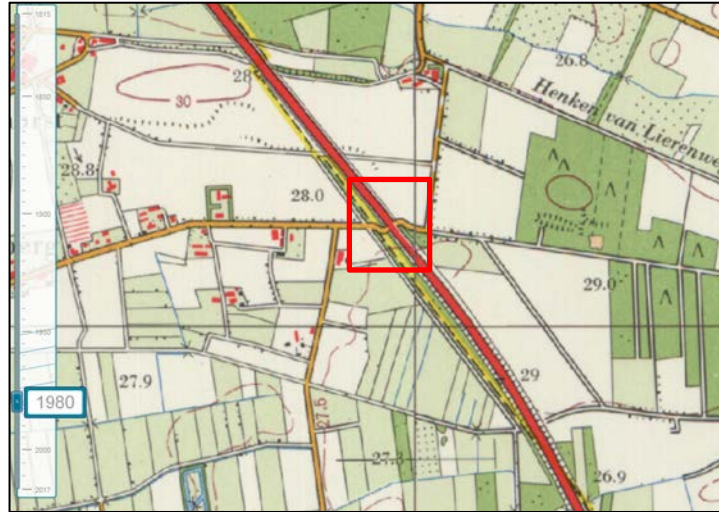
Beleidskaart Peel en Maas v18
 29 juni 2015

Advies archeologie

Plangebied Helden – ‘Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout’ (gemeente Peel en Maas)

Afb. 3-5. Helden – ‘Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout’, gemeente Peel en Maas. Historische situatie (www.topotijdreis.nl). op het schuifpaneel links is de periode te zien.

Advies archeologie

Plangebied Helden – ‘Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout’ (gemeente Peel en Maas)

afbeelding 6 het plangebied en directe omgeving bekeken op het Actuele Hoogtebestand Nederland (www.ahn.nl).

Advies archeologie

Plangebied Helden – 'Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout' (gemeente Peel en Maas)

Afb. 5. Helden – 'Kruising Zandberg-Midden Peelweg-Lang Hout', gemeente Peel en Maas. Ontwerptekening 01 (revisie A, d.d. 08-02-2018).

